

היום נלמד בעזרת ה':

מנחות דף לב

משנה: נפלה סכין והגביהה: נפלה הסכין מידו באמצע ששחט, ושהה בהגבהה זו.

נפלו כליו והגביהו: או שנפלו בגדיו באמצע השחיטה והגביהם.

השחיז את הסכין ועף, בא חבירו ושחט: או שהשחיז את הסכין לפני השחיטה והתעייף, וכשהתחיל לשחוט לא היה לו כח והפסיק לשחוט, ובא חבירו ושחט.

אם שהה כדי שחיטה פסולה: בכל הנ"ל אם שהה בשיעור של שחיטה שלימה, השחיטה פסולה.

רבי שמעון אומר אם שהה כדי ביקור: יבואר בגמ'.

גמרא: מאי 'כדי שחיטה'? אמר רב **כדי שחיטת בהמה אחרת:** אם שהה בשיעור זמן של שחיטת בהמה אחרת, שחיטתו פסולה, אבל אם שהה רק בשיעור שיגמור את שחיטתו אין השחיטה פסולה.

אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב, **כדי שחיטת בהמה לבהמה ועוף לעוף, או דלמא אף בהמה לעוף?** האם במקרה ששחט בהמה משערים לפי שיעור זמן של שחיטת בהמה אחרת ובמקרה ששחט עוף משערים לפי שחיטת עוף אחר, או שמא אפילו כששחט עוף משערים לפי שיעור זמן של שחיטת בהמה? [נזוהי קולא, שאם שחט עוף שזמן שחיטתו קצר, ושהה כדי שחיטת עוף אחר אין זו שהייה, ורק אם שהה זמן מרובה של שחיטת בהמה אחרת הרי זו שהייה].

אמר להו, לא הוה בדיחנא ביה בחביבי דאישייליה: אמר להם רב - לא היתה דעתי גסה עם רבי חייא הדוד שלי כשלמדתי הלכה זו, והוא לא היה בסבר פנים עימי ולא יכלתי לשאול אותו שאלה זו. [רב היה אחיין של רבי חייא].

אתמר, אמר רב, כדי שחיטת בהמה לבהמה ועוף לעוף: אם שחט בהמה משערים לפי שיעור זמן של שחיטת בהמה אחרת, ואם שחט עוף משערים לפי שחיטת עוף אחר

ושמואל אמר, אפילו בהמה לעוף: כלומר אנו מקילים, שגם אם שחט עוף השיעור הוא כדי שחיטת בהמה אחרת. וכן אמר רבין בשם רבי יוחנן.

רבי חנניא אמר, כדי שיביא בהמה אחרת וישחוט: השיעור הוא גדול יותר, והוא כדי שיביא בהמה אחרת וישחוט אותה.

שאלה: **יביא אפילו מעלמא? נתת דבריך לשיעורין!** אם השיעור הוא כדי שהוא יביא בהמה אפילו ממקום אחר, א"כ נתת את דבריך לשיעורים שונים, שלפעמים שהבהמה נמצאת במקום רחוק ולפעמים במקום קרוב.

תשובה: **אמר רב פפא, עומדת להטיל איכא בנייהו:** רבי חנניא לא התכוון שהשיעור הוא כדי להביא בהמה ממקום אחר, אלא מדובר שהבהמה עומדת כאן ועדיין לא הטילו אותה לארץ (- לפני ששוחטים את הבהמה מטילים אותה על הקרקע), שלדעת רבי יוחנן השיעור הוא רק בשחיטה לבדה, ולדעת רבי חנניא השיעור הוא כדי הטלה לארץ ושחיטה.

אמרי במערבא (- בארץ ישראל) **משמיה דרבי יוסי ברבי חנינא:** השיעור הוא כדי שיגביה את הבהמה (- כשהיא רובצת), ושוב ירביץ אותה, וישחוט אותה. ולבהמה דקה משערים בבהמה דקה, ולבהמה גסה משערים בבהמה גסה.

אמר רבא: השוחט בסכין שאינה מחודדת היטב ואינה חותכת טוב, אפילו אם הולך והביא את הסכין על צוואר הבהמה כל היום כולו עד שהצליח לשחוט את סימניה, שחיטתו כשרה, כיון שכל הזמן הולך והביא ולא שהה בשחיטתו.

בעי רבא, שהיות מהו שיצטרפו? אם הפסיק באמצע שחיטתו פעמיים או שלוש, ובסך הכל שהה בכל השהיות שיעור שלם, האם כל השהיות הקצרות מצטרפות לשיעור אחד או לא?

הגמ' סוברת כעת שמה שרבא הכשיר השוחט בסכין רעה כל היום כולו, מדובר אפילו אם שהה הרבה שהיות קצרות במשך השחיטה, ולכן הגמ' לא מבינה מדוע רבא מסתפק בזה:

ותפשוט לה מדידיה!? והרי רבא בעצמו אמר שהשוחט בסכין רעה כל היום כולו ושהה הרבה שהיות קצרות אין השהיות מצטרפות לשיעור שלם וכשרה, וא"כ הוא סובר ששהיות אינם מצטרפות, ומדוע הוא מסתפק בזה?

התם בדלא שהה: שם לגבי השוחט בסכין רעה מדובר שהוא לא שהה כלל.

בעי רב הונא בריה דרב נתן, שהה במיעוט סימנים מהו: מה הדין אם שחט את רוב הסימנים כדין, ושהה במיעוט שנשאר, ואח"כ גמר את השחיטה, האם כיון ששחט את הרוב כדין הרי שהשחיטה כשרה, או שמא כיון שאח"כ חזר וגמר את השחיטה הרי שהכל זו שחיטה אחת, וכיון ששה בה שחיטתו פסולה. **תיקו.**

*

למדנו במשנה - ר"ש אומר אם שהה [כדי ביקור]:

מאי 'כדי ביקור'? אמר רבי יוחנן **כדי ביקרו של חכם:** שיעור כדי בדיקת חכם את הסכין.

קושיא: אם כן נתת דבריך לשיעורין! שלפעמים החכם נמצא רחוק מכאן ולפעמים קרוב לכאן.

תירוץ: אלא כדי ביקור טבח חכם: מדובר שהשוחט בעצמו הוא החכם הגדול ביותר בעיר, והוא בעצמו בודק את הסכין, והשיעור הוא כדי זמן בדיקת הסכין.

משנה: המשנה עוסקת בשחיטת בהמה, שצריך לשחוט בה את שני הסימנים.

שחט את הוושט וחתך את הגרגרת (= קנה) שלא כדרך שחיטה, וזה נקרא 'עיקור', או שחתך את הגרגרת ואח"כ שחט את הוושט, או שחט אחד מהן והמתין לה עד שמתה, או ששחט סימן אחד והחליד את הסכין מתחת הסימן השני וחתך אותו מלמטה למעלה, רבי ישבב אומר שהבהמה נבלה (ומטמאה), ר"ע אומר שהבהמה טרפה (ואינה מטמאה).

כלל אמר רבי ישבב משום רבי יהושע, כל בהמה שנפסלה בשחיטתה הרי היא נבלה, וכל בהמה שנשחטה כראוי ודבר אחר גרם לה להיפסל הרי היא טריפה, והודה לו רבי עקיבא.

גמרא: שחט את הוושט וכו' והודה לו רבי עקיבא. ורמינהי: המשנה אמרה שלכו"ע אם שחט את הוושט ונפסקה הגרגרת או להיפך, הבהמה נבלה. וקשה מהמשנה לקמן האומרת שבכזה מקרה הבהמה טריפה 'אלו טרפות בבהמה נקובת הוושט ופסוקת הגרגרת'. ואם כן המשנה לקמן אינה לא כרבי ישבב ולא כרבי עקיבא (שהרי רבי עקיבא חזר בו)!

תירוץ: אמר רבא: במשנתנו מדובר ששחט את הושט ולבסוף פסק את הגרגרת, ואלו במשנה הבאה מדובר שקודם פסק את הגרגרת ואח"כ שחט את הושט. כלומר כשקודם שחט את הושט, הוא כבר התחיל לשחוט ואז כשהוא פוסק את הגרגרת הבהמה נפסלת בשחיטה, ולכן היא נעשית נבלה. אבל כשקודם פסק את הגרגרת עדיין לא התחילה השחיטה, והבהמה נטרפת מדבר חיצוני, וכשאחר כך הוא שוחט את הוושט, היא כבר טריפה.

איתיביה רב אחא בר הונא לרבא: כתוב בברייתא 'שחט את הוושט ופסק את הגרגרת, פסק את הגרגרת ואחר כך שחט את הוושט נבלה', כלומר אין הבדל מתי פסק את הגרגרת בכל אופן היא נבלה. **רבא מתרץ:** אימא וכבר שחט את הוושט מעיקרא: בחלק השני של הברייתא 'פסק את הגרגרת ואחר כך שחט את הוושט נבלה' יש לבאר את דברי הברייתא, שהוא פסק את הגרגרת כאשר הוא כבר שחט את הושט קודם לכן, ולכן היא נבלה. אבל אם באמת היה פוסק את הגרגרת קודם, היא היתה טריפה. **רב אחא דוחה:** אמר ליה שתי תשובות בדבר: אחד, שאם כן זהו בדיוק כמו המקרה הראשון בברייתא, ומדוע הברייתא צריכה לחזור על אותו הדין פעמיים? ועוד, הרי כתוב במפורש בברייתא 'ואח"כ שחט את הושט' ואיך אפשר לבאר ששחט את הושט קודם?

תירוץ אחר ליישוב הסתירה בין המשניות:

אלא אמר רבא: המשנה הבאה לא מדברת רק על טרפות, אלא היא מתכוונת לומר 'אלו אסורות' (ולשון 'טריפה' הוא כמו לשון 'איסור' (רשב"א)). והיא מתכוונת שחלק מהבהמות המנויות במשנה הם טריפות, וחלק מהבהמות הם נבלות. ובאמת אם פסק את הגרגרת, בין אם שחט קודם ובין אם פסק קודם, הבהמה נבלה ולא טריפה. ואם כן אין כלל סתירה למשנתנו.

קושיא: וליחשוב נמי דחזקיה וכו' וליחשוב נמי דרבי אלעזר וכו': אם כן מדוע המשנה לא מנתה גם את המקרה שאמר חזקיה, שאם עשה את הבהמה גיסטרא (= חילק אותה לשני חלקים) היא נבלה. וכן מדוע המשנה לא מנתה גם את המקרה שאמר רבי אלעזר, שאם נחתך הירך של הבהמה כולו ונעשה חלל בבהמה היא נבלה? **תירוץ:** כי קתני נבלה דלא מטמאה מחיים, אבל נבלה דמטמאה מחיים לא קתני: המשנה מנתה רק מקרים שהבהמה לא נהייתה נבלה בחייה, ואילו בשני המקרים הנ"ל של חזקיה ושל רבי אלעזר הבהמה נעשית נבלה אפילו שהיא עדיין בחיים והיא מפרפרת.

תירוץ אחר ליישוב הסתירה בין המשניות:

רבי שמעון בן לקיש אמר: במשנתנו מדובר ששחט במקום החתך שכבר היה בגרגרת, ואילו במשנה לקמן מדובר ששחט שלא במקום החתך אלא במקום אחר. אם שחט במקום החתך, הבהמה נפסלת בשחיטה, ולכן היא נבלה. אבל אם שחט שלא במקום החתך, נמצא שהחתך שהיה קודם השחיטה גרם לה להיות טריפה והוא גרם לה להיפסל, ולכן היא טריפה ולא נבלה.

קושיא: ומי אמר רבי שמעון בן לקיש הכי? והאמר רבי שמעון בן לקיש 'שחט את הקנה ואחר כך ניקבה הריאה, כשרה': אם שחט את הקנה ואחר כך הריאה ניקבה ואחר כך שחט את הושט, השחיטה כשרה. זאת אומרת שמכיון שהריאה תלויה בקנה (כי הוא קנה הנשימה), והוא נשחט, הרי זה כאילו הריאה מונחת בסל והיא כבר לא יכולה יותר להטריף את הבהמה, ולכן גם אם היא ניקבה לאחר מכן היא כבר לא מטריפה את הבהמה. ולפי זה גם בענינו, כשנחתכה הגרגרת הרי היא כאילו מונחת בסל, וממילא נשאר לבהמה רק הושט לשחיטה, והרי שחיטת סימן אחד לא מוציאה את הבהמה מידי נבלה. ומדוע אמר ריש לקיש שאם שחט שלא במקום חתך הבהמה טריפה ולא נבלה?

תירוץ אחר ליישוב הסתירה בין המשניות:

אלא אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: המשנה לקמן נשנתה לפני שרבי עקיבא חזר בו, ואילו משנתנו נשנתה אחרי שהוא חזר בו. אבל חכמים השאירו את נוסח המשנה לקמן ולא שינו אותו. (ואפילו שמשנתנו האומרת שהוא חזר בו,

כתובה קודם למשנה הבאה שהיא לפני שחזר בו, אין זה קושיא, כי אין סדר למשנה).

הגמרא חוזרת לדברי ריש לקיש ודנה בהם:

גופא - אמר רבי שמעון בן לקיש שחט את הקנה ואח"כ ניקבה הריאה, כשרה.

אמר רבא: אמר על כך רבא, שריש לקיש דיבר דוקא על קנה, כי כאמור לאחר שחיטת הקנה הוא כאילו מונח בסל, וגם הריאה התלויה בו כאילו מונחת בסל, ואין משמעות לנקב שנעשה בה. אבל אם נעשה נקב בכני מעיים בין שחיטת הקנה לושט, הבהמה טריפה, כי הבני מעיים אינם תלויים בקנה אלא בושט, והושט עדיין לא נשחט.

מתקיף לה רבי זירא: רבי זירא סובר שטעם ההיתר בניקבה הריאה לאחר שחיטת הקנה, אינו כמו שאמר רבא. אלא משום 'שאין טריפה לחצי חיות', כלומר בגלל שהוא כבר התחיל לשחוט את הבהמה היא כבר חצי חיה חצי מתה, ובמצב כזה היא כבר לא יכולה להיות טריפה, ולכן אין משמעות אם עכשיו ניקבה הריאה שלה. ואם כן אומר רבי זירא מה ההבדל אם ניקבה הריאה או ניקבו הבני מעיים? גם אם ניקבו הבני מעיים היא לא צריכה להיות טריפה!

והזר ביה רבי זירא: אבל לאחר מכן רבי זירא חזר בו והודה לרבא. והגמרא מביאה את ההוכחה לכך שהוא חזר בו. כדלהלן.